

Asia: VN/1196/2025

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta laiksi väliaikaisista toimenpiteistä välineellistetyn maahantulon torjumiseksi annetun lain 7 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Siirtolaisuusinstituutista sr on vuonna 1974 perustettu muuttoliikkeiden tutkimus- ja dokumentaatiolaitos. Instituutin toimialaan kuuluvat kansainväliset ja maan sisäiset muuttoliikkeet sekä niiden seurauksiin lukeutuvat ilmiöt. Siirtolaisuusinstituutti maahanmuutto- ja pakolaistutkimuksen asiantuntijana lausuu kunnioittavasti seuraavaa:

Tausta ja asian valmistelu

Esityksessä ehdotetaan, että väliaikaisista toimenpiteistä välineellistetyn maahantulon torjumiseksi annetun lain voimassaoloa jatketaan 31.12.2026 asti. Lain sisältöön ei ehdoteta muutoksia. Laki väliaikaisista toimenpiteistä välineellistetyn maahantulon torjumiseksi (482/2024) tuli voimaan 22.7.2024 ja on voimassa vuoden voimaantulosta. Laissa säädetään edellytyksistä, joilla Suomi voi päättää rajoittaa kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten vastaanottamista rajatulla alueella Suomen valtakunnanrajalla ja sen välittömässä läheisyydessä. Esityksen mukaan rajatilanne on tällä hetkellä vakaa, mutta tilanteen vaikeutumiseen ja mahdollisiin nopeisiin ja vakaviin muutoksiin tulee varautua. Esityksessä todetaan, että myöskään oikeudellisessa viitekehyksessä ei ole tapahtunut muutoksia lain säätämisaikojen tilanteeseen verrattuna. Esityksen mukaan sen tavoitteena on tehokkaasti torjua maahantulon välineellistämisen muodossa Suomeen kohdistettavaa painostamista, vahvistaa rajaturvallisuutta ja varautua maahantulon välineellistämisen vakavimpiin tilanteisiin.

Esitys on valmisteltu virkatyönä sisäministeriön rajavartio-osastolla. Vaikka sisäministeriön maahanmuutto-osastoa ja sen kansainvälisen suojelun asiantuntijoita on oletettavasti kuultu

esityksen valmistelussa, on syytä korostaa heidän asiantuntemuksensa merkitystä asiassa, joka vaikuttaa suoraan ja merkittävästi turvapaikanhakuun ja kansainväliseen suojeluun.

Esityksessä kirjoitetaan toistuvasti, että ”välineellistetyin maahantulon tavoitteena on ollut vaikuttaa Suomen päätöksentekoon, kansalliseen turvallisuuteen ja valintoihin, rikkoa yhteiskunnan koheesiota...” Tämän lain säätäminen on osuva esimerkki siitä, sillä se on todella jakanut kansaa ja poliittista kenttäämme yhä kauemmas toisistaan. Tämä on epäsuotava yhteiskunnallinen kehitys, mikä olisi voinut olla, jos ei estettävisä, niin ainakin vähennettävisä, mikäli vaihtoehtoisia ratkaisuja olisi tosissaan etsitty ja harkittu.

Lisäksi esityksestä voi saada sen käsityksen, että se pidentäisi poikkeuslakia vain vuodella nykyisestä, mutta tosiasiallisesti pidennys olisi jopa 1,5 vuotta, kuten käy ilmi asian voimaantulon esittelyssä: ”7 §. Voimaantulo. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi niin, että määräaikaisen lain voimassaoloa jatketaan 31.12.2026 asti. Muutoksen myötä lain voimassaoloaika piteneisi noin kahteen ja puoleen vuoteen. Tämä laki tulee voimaan 22 päivänä heinäkuuta 2024 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2026.” Keskustelu lain vuoden määräajasta on siten harhaanjohtavaa.

Hallituksen esityksessä HE 53/2024 merkittävänä perusteluna lain säätämiselle poikkeuksena perustuslain takaamista olennaisista perusoikeuksista esitettiin sen väliaikaisuus, siis ainoastaan yhden vuoden voimassaolo. Voimassaoloajan jatkaminen asettaa tämän perustelun kyseenalaiseksi, ja se tulisi arvioida ja perustella uudelleen nyt kyseessä olevassa hallituksen esityksessä.

Huomioita muotoilluista väitteistä

Esityksessä todetaan sivulla 6, että ”[v]älineellistetty maahantulo hyödyttää ja siihen liittyy myös merkittävää rajat ylittävää ja kansainvälistä rikollisuutta. Rikollisuus on erittäin tuottoisaa ja riskit vähäiset.” On huolestuttavaa, että Suomen viranomaiset kirjoittavat suoraan, että rikoksen teko on tuottoisaa ja siihen liittyy vähäisiä riskejä. Päinvastoin, viranomaisten tulisi tuomita turvapaikanhakijoiden käyttäminen minkäänlaiseen valtiolliseen vaikuttamiseen ja siihen mahdollisesti kytkeytyvään rikollisuuteen. On myös hyvä huomata, että EU:n kriisiasetuksessa salakuljetusta pidetään lähtökohtaisesti eri ilmiönä kuin maahanmuuton välineellistämistä.

Sivulla 6 kirjoitetaan: ”Samoin avoinna olevia ja tarpeellisia reittejä markkinoidaan sosiaalisessa mediassa aktiivisesti kaikkine palveluineen. Kerran syntynyt reitti ja siihen kohdistuvia odotuksia on haastavaa padota yksipuolisesti.” Huomiomme kohdistuu tässä käytettyyn kieleen ja siihen, miten tiettyjen termien kautta luodaan tietynlainen mielikuvaa tilanteesta. Alan kriittisessä tutkimuksessa pyrimme juuri välttämään ja problematisoimaan edellämainittujen ilmaisujen kaltaisia miellelyhtymiä. Olisi myös aiheellista huomioda, miksi näitä ns. laittomia reittejä ja toimijoita syntyy. Ne vastaavat laillisten reittien puutteeseen.

Esityksessä todetaan sivulla 7, että "[k]äytetyistä voimavaroista huolimatta rajaturvallisuus ja yleinen järjestys ovat tähän mennessäkin vakavasti vaarantuneet ajoittaisten mittavien turvapaikanhakijamäärien vuoksi." Lisäksi samalla sivulla kirjoitetaan vuoden 2023 tilanteeseen viitaten, että "valtakunnanrajan välittömään läheisyyteen ahtautuneet maahantulijat vaaransivat sekä liikenneturvallisuuden että yleisen järjestyksen ja turvallisuuden." Esityksessä ei kuitenkaan näissä kohtaa viitata tosiasiallisiin tai todennettuihin määriin. Kuten edellä mainitsimme, tämän kaltaisten sanojen käyttö (esim. patoutuneet, ahtautuneet) ei kuitenkaan kuvasta viime vuoden tosiasiallista ilmiötä ja niitä tulisi välttää.

Sivulla 7 todetaan edelleen, että "[t]urvapaikanhakijoiden profiilissa ja maahan saapumisen tavassa ja laadussa on tapahtunut lyhyessä ajassa merkittävä muutos." Tätä väitettä ei kuitenkaan perustella mitenkään.

Hallituksen esityksestä puuttuu tieto syksyllä 2023 itärajan yli saapuneista turvapaikanhakijoista, ja viittaukset esimerkiksi tulijoiden määrään ja "profiiliin" ovat ylimalkaisia. Korostamme, että jopa syksyllä 2023 itärajan yli saapuneiden turvapaikanhakijoiden määrä oli vähäinen verrattuna esimerkiksi vuonna 2015 saapuneiden turvapaikanhakijoiden tai vuonna 2022 Ukrainan sotaa Suomeen paenneiden määrään, vaikka reitti olikin poikkeuksellinen. Vuonna 2023 saapuneiden turvapaikanhakijoiden määrä pysyi myös kokonaisuudessaan normaalivaihtelun piirissä. Maahanmuuttoviraston tietojen mukaan suurin osa itärajan yli syksyllä 2023 tulleista turvapaikanhakijoista oli Syyrian, Somalian ja Jemenin kansalaisia. He siis tulivat kriisialueilta, ja sen hetkessä tilanteessa ko. maiden kansalaisista suurimmalla osalla oli oikeus turvapaikkaan. Tästä kertovat Maahanmuuttoviraston tilastot myönnetyistä turvapaikoista: vuonna 2024 Maahanmuuttovirasto ei tehnyt yhtään kielteistä turvapaikkapäätöstä Syyrian tai Jemenin kansalaisille, ja myös Somalian kansalaisille tehdyistä päätöksistä lähes 80 % johti myönteiseen päätökseen. Kyse oli siis aidosti turvapaikan tarpeessa olevista ihmisistä, joiden käännättäminen ilman turvapaikkatutkintaa olisi loukannut heidän ihmisoikeuksiaan, ja, mikäli Venäjä olisi turvautunut ketjupalauttamiseen, todennäköisesti asettanut heidät vainon tai muun epäinhimillisen kohtelun vaaraan.

Viimeaikainen EU-lainsäädäntö ja muut vaikutukset

Esityksessä todetaan, että "EU:ssa ei ole lain voimaantulon jälkeen annettu sellaista uutta lainsäädäntöä, jolla olisi merkitystä asian arvioinnissa." Lisäksi siellä kirjoitetaan, että "Valtioneuvosto ja Rajavartiolaitos ovat käyneet lain voimaantulon jälkeen vuoropuhelua muun muassa EU:n komission, EU:n perusoikeusviraston, Euroopan raja- ja merivartiostoviraston, UNHCR:n ja Euroopan neuvoston ihmisoikeusvaltuutetun kanssa. Hallituksen tiedossa on, että komissiolle on tehty kanteluita lain säätämisestä. EU:ssa ei kuitenkaan ole vireillä lakiin liittyvää rikkomusmenettelyä Suomea kohtaan." Siinä ei kuitenkaan avata lainkaan Euroopan neuvoston maahanmuutto- ja pakolaisvaltuutetun erityisedustajan David Bestin 2.10.2024 julkaiseman tiedonkeruuraportin tuloksia. Käymme tässä läpi raportin (Best 2024) keskeisimpiä havaintoja, koska

ne tukevat jo edellisellä lausuntokierroksella esiin tuomiamme havaintoja ja huolenaiheitamme. Lisäksi Siirtolaisuusinstituutin edustaja oli mukana kansalaisjärjestöjen tapaamisessa 22.5.2024 David Bestin kanssa.

Euroopan neuvoston tiedonkeruuraportin tulosten reflektointia

Bestin (2024) raportissa kyseistä ns. käännytyslakia tarkastellaan suhteessa perusoikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamiseen, jotka ovat Euroopan neuvoston ja sen jäsenvaltioiden olennainen perusta. Suhteessa uhkien todellisuuteen, raportissa todetaan (Best 2024: 23), että on tärkeää dokumentoida mahdollisimman tarkasti näiden operaatioiden aiheuttaman uhan todellisuus ja laajuus. Neuvoston valtuutettu kehottaa Suomen viranomaisia harkitsemaan Euroopan neuvoston normien ja erityisesti tuomioistuimen oikeuskäytännön huomioon ottaen, kuinka nämä riskit voitaisiin dokumentoida ja miten saatavilla olevat tiedot voitaisiin saattaa asianomaisten toimijoiden tietoon. Uhkien luonne on myös seikka, josta raportissa kirjoitetaan (Best 2024: 24). Siinä todetaan, että vaikka nämä uhkaukset todellakin vastaavat ”hybridivaikutustoiminnan” tavoitteita, valtuutetun näkemyksen mukaan niihin ei voi vedota pelkästään yleisellä ja abstraktilla tavalla. Niiden käsittelemiseksi toteutettavien toimenpiteiden tulisi olla läheisessä yhteydessä konkreettisesti arvioitavan välineellistämismielipiteen laajuuteen. Yhdymme näihin arvioihin ja toivomme jatkossa täsmällisempää perustelua tämän poikkeuslain säätämisen suhteen. Nyt esityksessä todetaan mm. seuraavaa:

”Vuosina 2015–2016 ja vuodesta 2023 alkaen ilmiö on ollut myös määrien osalta aikaisempiin vuosiin verrattuna täysin poikkeuksellinen ja vieraan valtion osallisuus siihen ilmeinen.”

”Kyseessä ei ole luonnollinen kehitys, vaan nykytila on seurausta Venäjän viranomaisten aktiivisesta toiminnasta.”

Kuitenkin media- ja muiden julkisten tietojen valossa saatu tilannekuva on ollut melko toisenlainen, sisältäen paljon epävarmuutta.

Raportin mukaan (Best 2024: 26) kyseinen poikkeuslaki herättää kysymyksiä, jotka koskevat erityisesti palauttamiskiellon periaatetta (non-refoulement), joukkokarkottamista koskevaa kieltoa ja oikeutta tehokkaihin oikeussuojakeinoin. Merkittävää on myös nostaa esille raportissa esitetty huoli mahdollisista ketjupalauttamisista eli siitä, että vaikka Suomi palauttaisi turvapaikanhakijoita Venäjälle, Venäjä voi edelleen palauttaa heitä muihin turvattomiin maihin. Tähän liittyen toteamme edelleen, että on muistettava, että Venäjä ei ole turvallinen maa, vaan pikemminkin sotaa käyvä konfliktimaa, missä ei myöskään kunnioiteta maahan muuttaneiden oikeuksia eikä laajemminkaan ihmisoikeuksia. Siellä vallitsee myös uhka joutua pakkovärväytyksi Ukraina sotimaan. Lisäksi Venäjä on säätänyt viime aikoina lakeja, jotka tekevät paperittomien ihmisten elämän maassa mahdottomaksi.

Raportissa esitetään lisäksi huolia siitä, miten tietyt turvapaikanhakijat voidaan päästää Suomeen ja he voivat jättää kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen hallituksen mahdollisista rajoittavista toimenpiteistä huolimatta. Nämä poikkeukset ”herättävät useita kysymyksiä ja huolenaiheita” (Best 2024: 28). Raportin ensimmäinen huolenaihe liittyy erityisen haavoittuvien ihmisten tunnistamiseen. Tämä tunnistaminen on jätetty rajavartijoiden tehtäväksi, joiden on lain mukaan täytynyt saada asianmukainen koulutus ja ohjeet. Raportin mukaan voidaan kuitenkin epäillä sitä, pystyvätkö rajavartijat tekemään haavoittuvuusarvioinnin, joka periaatteessa edellyttää erityisosaamista. Epäilyn vakavuuden vuoksi valtuutetun mukaan olisi toivottavaa, että tämä haavoittuvuuden tunnistaminen toteutettaisiin ammattilaisten avustuksella, tarvittaessa erikoistuneiden kansalaisjärjestöjen kautta. Yhdymme näihin huoliin, joita olemme jo tuoneet ilmi edellisellä lausuntokerralla Siirtolaisuusinstituutin kirjallisessa lausunnossa.

Raportin pääasialliset suositukset, joihin myös Siirtolaisuusinstituutti yhtyy ovat:

- Ottaen huomioon riskit, joita ns. käännytyslakiin liittyy, on toivottavaa, että näitä poikkeuksellisia toimenpiteitä ei sovelleta. Maahanmuuttajien ja turvapaikanhakijoiden saapuminen Suomen itärajalta tulisi pikemminkin käsitellä Suomessa sovellettavan yleisen lain mukaisesti. Tämä oli kantamme jo edellisellä kerralla kun lausuiimme asiasta.
- Mikäli poikkeuslaki otettaisiin käyttöön, laissa säädettyjä poikkeuksia tiettyjen maahanmuuttajien hyväksi olisi tarkasteltava huolellisesti. Tämä tarkoittaisi esimerkiksi sitä, että haavoittuvuuden arviointeja varten rajavartijoiden koulutukseen ja ohjeisiin olisi liityttävä ammattilaisten ja tarvittaessa valtioista riippumattomien erityisjärjestöjen edustajien läsnäolo; prosessissa tulee joka vaiheessa ottaa huomioon lapsen edun ja perheen yhtenäisyyden periaatteet, ja kansainvälistä suojelua hakevien lasten vanhemmat ja perheenjäsenet olisi myös päästettävä Suomen valtion alueelle perheen erottamisen välttämiseksi. Jo edellisellä lausuntokierroksella toimme esiin huolestavista menettelytavoista ja haavoittuvuuden tunnistamiseen ja sen huomioon ottamiseen liittyvistä vakavista haasteista mikäli lakia sovellettaisiin.

Ihmisoikeusvelvoitteet

12. helmikuuta 2025 Ihmisoikeustuomioistuimen suuri jaosto kuuli osapuolia (ja Suomen valtiota väliintulijana) tapauksissa, jotka mainitaan hallituksen esityksessä (s. 14). Tuomioistuin pohtii, voiko maahantulon välineellistäminen jollain tavalla muuttaa valtioiden ihmisoikeusvelvoitteita. Valtioiden edustajat vetosivat välineellistämiseen erityisenä kontekstina, joka mahdollisesti oikeuttaa totutuista ihmisoikeusvelvoitteista poikkeamiseen. Tutkimuksen mukaan maahanmuuton kontekstissa ihmisoikeusvelvoitteet ovat jo muutenkin lähtökohtaisesti vähäisemmät ja palautuskieltoa ja siitä johtuvaa oikeutta hakea turvapaikkaa on pidetty lähes tulkoon ainoana selkeinä sääntöinä (Dembour 2015).

Kuulemistilaisuutta seuranneen Baranowskan (2025) mukaan kukaan osapuolista ei kuitenkaan vedonnut siihen, että turvapaikanhakuoikeutta oltaisiin lakkauttamassa tai palauttamiskiellon ehdottomuutta kyseenalaistettaisiin. Tuomioistuin ja vastaajavaltiot tuntuvat pitävän oleellisena sitä seikkaa, että on olemassa tosiasiallinen (laillinen) mahdollisuus hakea turvapaikkaa vaikka sitä välineellistämisen estämistoimien takia rajoitetaankin (Baranowska 2025). Turvapaikanhakemisen tosiasiallisiin vaihtoehtoihin tulisi siis tässä lainsäädäntöehdotuksessa kiinnittää enemmän huomiota. Viranomaisten tulisi huomioida se vallitsevan kokonaistilanteen näkökulmasta (eli rajavartiolain 16 §:n soveltamisen) eikä vain tämän ehdotetun lain mahdollisen voimaantulotilanteen näkökulmasta.

Lainsäädäntöehdotuksessa voisi käsitellä sitä, että jos tilanne tosiasiallisesti menee siihen, että on kyse ihmisoikeussopimuksen 4. lisäpöytäkirjan 4 artiklassa kielletystä joukkokarkoituksesta, tulee toimia ihmisoikeussopimuksen 15 artiklan edellyttämällä tavalla sopimusvelvoitteista poikkeamiseksi. Haasteena tuolloinkin on 3 artiklaan perustuvan palautuskiellon ehdottomuus ja siitä johtuva velvollisuus tarkastella tilannetta yksilökohtaisesti. Tulisi esimerkiksi arvioida sitä, voidaanko Venäjää pitää turvallisena turvapaikkamaana. Tätä tulisi lainsäädäntöehdotuksessa käsitellä asiantuntijatiedon avulla (esim. Piipponen & Virkkunen 2021).

EU-lainsäädännön velvoitteet

Kuten hallituksen esityksessä kerrotaan (s. 13), uudesta maahanmuutto- ja turvapaikkalainsäädännöstä on sovittu 11.6.2024 ja säädöksiä tulee soveltaa kahden vuoden kuluttua voimaantulosta, eli 11.6.2026. Ensinnäkin, tämä tulisi huomioida nyt ehdotetun lain voimassaoloajan pidennyksessä. Tämä siksi, että uudessa niin sanotussa kriisiasetuksessa (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1359 muuttoliikkeeseen ja turvapaikanhakuun liittyviin kriisitilanteisiin ja ylivoimaisen esteen tilanteisiin vastaamisesta ja asetuksen (EU) 2021/1147 muuttamisesta) luodaan hyväksytyt toimintakeinot välineellistetyn maahantulon tilanteisiin. Tämä olisi hyvä ottaa jo nyt lainsäädännössä huomioon, mutta viimeistään kesäkuussa 2026.

Kriisiasetuksen tarkoitus on siis säätää poikkeuksellisista toimintakeinoista kun kyseessä on "kolmannen maan tai vihamielisen muun kuin valtiollisen toimijan toteuttama muuttajien välineellistämistilanne, jonka tavoitteena on horjuttaa jäsenvaltion tai unionin vakautta". Nämä tilanteet kuvataan olevan jotain muuta kuin joukoittaisen maahantulon tilanteet, joihin vastataan tavallisen lainsäädännön sisään rakennetuilla joustoilla kuten rajamenettelyllä. Välinneellistämistilanteita eivät asetuksen johdannon mukaan ole tilanteet, "joissa muut kuin valtiolliset toimijat osallistuvat järjestäytyneeseen rikollisuuteen, erityisesti salakuljetukseen, [...] jos tavoitteena ei ole horjuttaa unionin tai jäsenvaltion vakautta". Välineellistämistilanteissa kriisiasetus (11 artikla 6 alakohta) antaa esimerkiksi mahdollisuuden soveltaa rajamenettelyä kaikissa maahantulon tilanteissa (poislukien erityisen haavoittuvassa asemassa olevat), eli myös silloin kun tulijat ovat profiililtaan todennäköisesti suojan tarpeessa.

Lainsäädäntöehdotuksen mukaan kriisiasetus “antaa eräitä toimintamalleja sellaisiin välineellistämisen tilanteisiin, joista säädetään kyseisessä asetuksessa” (s. 13). Hallituksen esityksen mukaan komission 11.12.2024 antamassa tiedoksiannossa (ei oikeudellisesti sitova) viitataan poikkeuksellisiin tilanteisiin, joihin voidaan vastata täydentämällä kriisiasetuksen keinoja muilla välineillä. Hallituksen esityksessä voisi paremmin määrittää näiden kahden välineellistämistilanteen eroja. Tulisi välttää toimintatapojen politisoitumista niin, että samaan tilanteeseen sovelletaan eri toimintakeinoja poliittisten mieltymysten mukaan.

On myös hyvä huomata, että ne kriisiasetuksesta poikkeamisen mahdollisesti sallivien “muiden välineiden” ajatellaan perustuvan perussopimusten SEU 4.2 artiklan ja SEUT 72 artiklan soveltamiseen, eli mahdollisuuteen jättää soveltamatta EU-oikeutta jos yleinen järjestys ja turvallisuus sitä vaatii. Thym (2025) mukaan myös näiden artikloiden soveltaminen edellyttää suhteellisuus- ja välttämättömyysarvioinnin tekemistä, ja siihen liittyy yleensä, ja erityisesti EU-oikeudessa, muiden vähemmän oikeuksia rajoittavien keinojen käyttäminen ennen (ehdottomista) oikeuksista poikkeamista, jos se ylipäätään katsotaan mahdolliseksi. EU-tuomioistuimien voi hyvinkin tarkastella, onko tilanteen hallintaan ottamiseksi käytetty ensin tavallisen menettelylainsäädännön ja kriisilainsäädännön tarjoamat keinot (Thym 2025). Myös välineellistetyn maahantulon torjumiseksi annetun lain käyttöönotto edellyttää, että “muut keinot eivät ole riittäviä Suomen täysivaltaisuuden tai kansallisen turvallisuuden varmistamiseksi” (3.1.4 §).

Lopputoteama

Siirtolaisuusinstituutti alan johtavana tutkimuslaitoksena ei edelleenkään tue kyseisen poikkeuslain käyttöönottoa, sillä se rikkoisi Suomen perustuslakia, EU:n lainsäädäntöä ja kansainvälisiä ihmisoikeuksia ja pakolaisoikeutta. Turvapaikanhaku on perustavanlaatuinen ihmisoikeus ja palautuskielto ehdoton. Muuttoliiketutkimuksessa on viime vuosina tutkittu yhä enemmän maahanmuuton kriminalisointia (crimmigration; esim. Bhatia ym. 2024, Rosenberg-Rubins 2023, Gatta ym. 2023, Franko 2020) ja turvapaikanhakemisen turvallistamista (Palander & Pellander 2019; Farzamfar 2021). Arviomme mukaan säädetystä poikkeuslaissa on näitä piirteitä ja jopa viitteitä pidemmälle menevästä militarisoimisesta (Palander & Farzamfar 2024).

Lähteet

Alaattinoğlu, D, S. Phillips, D. Kang, J. Palander, M. Kmak & Y. Dergacheva (2024) The right-wing shock doctrine at the Finnish-Russian border. Global Voices. Online: <https://globalvoices.org/2024/03/26/the-right-wing-shock-doctrine-at-the-finnish-russian-border/>.

Baranowska, G. (2025) What - if any - are the consequences of the ‘instrumentalization of migration’ for human rights protection under the ECHR? A look at the arguments raised at the ECtHR Grand Chamber hearing on pushbacks to Belarus. Strasbourg Observers Blog, 4.3.2025. Online:

<https://strasbourgobservers.com/2025/03/04/what-if-any-are-the-consequences-of-the-instrumentalization-of-migration-for-human-rights-protection-under-the-echr-a-look-at-the-arguments-raised-at-the-ecthr-g/>

Best, D. (2024) Report of the fact-finding mission to Finland by Mr David Best, Special Representative of the Secretary General on Migration and Refugees, 21-23 May 2024. Online:

https://www.refworld.org/reference/factfinding/coe/2024/en/149125?prevDestination=search&prevPath=/search?filter=cjeu&fulltext=false&order=desc&page=10&sm_document_source_name%5B0%5D=European+Union%3A+Court+of+Justice+of+the+European+Union&sort=score&result=result-149125-en (luettu 20.2.2025).

Bhatia, M., M. Rosina & N. Vuolajärvi (2024) Critical engagements with gender, race and class in crimmigration controls. *Critical Criminology*, 32: 333–337.

Dembour, M.B. (2015) *When humans become migrants: study of the European Court of Human Rights with an Inter-American counterpoint*. Oxford University Press.

Farzamfar, M. (2021) *The Implications of the Securitisation of Immigration upon the Right to Seek Asylum in the European Union: An Interdisciplinary Legal Analysis*. Väitöskirja. Helsingin yliopisto.

Franko, K. (2020) *The crimmigrant other: Migration and penal power*. London: Routledge.

Gatta, G.L., V. Mitsilegas & S. Zirulia (2021) Introduction. Teoksessa Gatta, G.L., V. Mitsilegas & S. Zirulia (eds.) *Controlling immigration through criminal law: European and comparative perspectives on 'crimmigration'*. Oxford: Hart.

Palander, J. & Farzamfar, M. (2024) Border Crisis as a Crisis of Law: National Security & Mobility Rights at the Eastern Border of Finland. *IACL-AIDC Blog*, 11.7.2024. Online: <https://blog-iacl-aidc.org/2024-posts/2024/7/11/border-crisis-as-a-crisis-of-law-national-security-amp-mobility-rights-at-the-eastern-border-of-finland>

Palander, J. & Pellander, S. (2019) Mobility and the Security Paradigm: How Immigration Became Securitized in Finnish Law and Policy. *Journal of Finnish studies*, 22(1&2): 173–193.

Piipponen, M. & Virkkunen, J. (2021) *Maahanmuuttajien arjen turvattomuus Venäjällä*. Teoksessa *Arjen turvallisuus ja muuttoliikkeet* (toim. Assmuth ym.). Suomalaisen kirjallisuuden seura.

Rosenberg-Rubins, R. (2023) Crimmigration under international protection: Constructing criminal law as governmentality. Abingdon: Routledge.

Thym, D. (2025) Does the Commission Cross the Rubicon? Legalising 'Pushbacks' on the Basis of Article 72 TFEU. EU Migration Law Blog, 10.1.2025. Online: <https://eumigrationlawblog.eu/does-the-commission-cross-the-rubicon-legalising-pushbacks-on-the-basis-of-article-72-tfeu/>

Kanervo Katri

Siirtolaisuusinstituutti - vastaava tutkija Eveliina Lyytinen, erikoistutkija Erna Bodström, erikoistutkija Jaana Palander